

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18.10.2004, sp. zn. 9 Cmo 274/2004, ECLI:CZ:VSPH:2004:9.CMO.274.2004.1

Číslo: 71/2005

Právní věta: Právo na vyplnění blankosměnky se nepromlčuje. Je-li v dohodě o vyplnění blankosměnky smluveno právo majitele bez dalšího vyplnit datum splatnosti, má majitel blankosměnky právo doplnit do blankosměnky jakékoliv datum splatnosti. Jedná-li se o zajišťovací směnku, nesmí vyplněné datum předcházet datu splatnosti zajišťovaného dluhu..

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 18.10.2004

Spisová značka: 9 Cmo 274/2004

Číslo rozhodnutí: 71

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Promlčení, Směnky

Předpisy: § 100 odst. 1 předpisu č. 191/1950Sb.
§ 100 odst. 1 předpisu č. 40/1964Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e v r o z s u d k u z e d n e 2 9 . 3 . 2 0 0 4 r o z h o d l , ž e s e s m ě n e č n ý p l a t e b n í r o z k a z z e d n e 1 1 . 6 . 2 0 0 3 p o n e c h á v á v p l a t n o s t i a ž e ž a l o v a n ý j e p o v i n e n z a p l a t i t ž a l o b k y n i k r u k á m j e j í h o p r á v n í h o z á s t u p c e n á h r a d u n á k l a d ů ř í z e n í v e v ý š i 1 5 0 K č . V o d ů v o d n ě n í r o z s u d k u b y l o u v e d e n o , ž e s m ě n e č n ý m p l a t e b n í m r o z k a z e m b y l o v y h o v ě n o ž a l o b ě , k t e r o u s e ž a l o b k y n ě d o m á h a l a p r o t i I . , a . s . , z a p l a c e n í 2 9 8 6 5 3 9 , 1 8 K č s 6 % ú r o k e m o d 3 . 4 . 2 0 0 3 d o z a p l a c e n í a s m ě n e č n o u o d m ě n o u 9 9 5 5 , 1 3 K č z t i t u l u s m ě n k y v y s t a v e n é v P . d n e 1 . 4 . 1 9 9 3 Č . b . , a . s . , n a j e j í ř a d s e s p l a t n o s t í d n e 2 . 4 . 2 0 0 3 , p ř i j a t é s p o l e č n o s t í P . E . , a . s . , a a v a l o v a n é s p o l e č n o s t í I . , a . s .

Původně žalovaný I., a. s., ve včas podaných námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu uvedl, že správce konkursní podstaty úpadce Č. b., a. s., měl vyzvat dlužníka ze smlouvy o úvěru společnost P. E., a. s., ke splnění závazku ze smlouvy o úvěru, a po prohlášení konkursu na majetek této společnosti měl svou pohledávku přihlásit do konkursu. Neučinil tak, čímž způsobil promlčení pohledávky zajišťované směnkou. Dále žalobkyně neměla právo vyplnit blankosměnku (směnečný peníz a datum splatnosti), neboť nesplnila dohodnuté podmínky, tj. nevyzvala dlužníka P. E., a. s., ani jejího právního nástupce P. E., s. r. o., ke splnění jejího závazku a nestanovila mu termín ke splnění ve smyslu čl. IV Všeobecných obchodních podmínek (dále jen „VOP“), na které odkazuje jak smlouva o úvěru, tak i smlouva o zajištění závazku z 1. 4. 1993.

Žalobkyně nebyla oprávněna doplnit do směnky libovolný údaj splatnosti. Předmětná směnka byla vistasměnkou, která je promlčená. Směnka nebyla předložena k placení akceptantovi. Žalobkyně nesplnila svou povinnost notifikace vůči rukojmímu; ve směnce je nesprávný název věřitele i směnečníka. Právo blankosměnku vyplnit je promlčeno. Žalobkyně podala ještě jednu žalobu o zaplacení směnky vlastní vystavené společností P. E., a. s., a avalované členy představenstva dlužníka na tutéž sumu, přičemž žalobě bylo vyhověno. Žalobkyně není oprávněna vymáhat dvojnásobek stejného směnečného penízu, než který jí dle jejího vlastního tvrzení náleží.

Usnesením ze dne 29. 3. 2004 bylo rozhodnuto, že na straně žalovaného bude pokračováno s právním nástupcem společností I. G., a. s., jako žalovaným.

Soud z provedených důkazů učinil skutkový závěr, že směnka byla vystavena jako blankosměnka s nevyplněnými údaji směnečného peníze a splatnosti k zajištění závazků společnosti P. E., a. s., ze smlouvy o úvěru uzavřené 1. 4. 1993 mezi Č. b., a. s., jako věřitelem a společností P. E., a. s., jako dlužníkem. Oprávnění směnku vyplnit bylo dohodnuto ve smlouvě z 1. 4. 1993 o zajištění závazků, nelze proto přisvědčit námitce žalovaného, že předmětná směnka je vistasměnkou, u které nastává splatnost jejím předložením k placení. Na majetek Č. b., a. s., byl dne 28. 6. 1996 prohlášen konkurs.

Soud neakceptoval námitku žalovaného, že na směnce je uveden nesprávný název směnečného věřitele a směnečníka. Označení těchto osob ve směnce nevzbuzuje pochybnosti, kým a na čí řad byla směnka vystavena. Jediná odlišnost ve srovnání se zápisem v obchodním rejstříku je v tom, že právní forma obou osob (akciová společnost) je vypsána zkratkou jako „a. s.“.

Žalovanému nenáleží právo namítat nesprávné vyplnění směnky ani promlčení práva směnku vyplnit, neboť právní předchůdce žalovaného, I., a. s., nebyl smluvní stranou dohody o vyplnění směnky. Z toho důvodu nemůže vznášet námitky ze vztahu založeného touto smlouvou. Žalovaný též nemůže namítat, že žalobkyně měla po prohlášení konkursu vyzvat I., a. s., ke splnění závazku ze smlouvy o úvěru, ani že pohledávka ze smlouvy o úvěru je promlčena, neboť tyto námitky by příslušely společnosti P. E., a. s., se kterou byla smlouva o úvěru uzavřena.

Směnka se stala splatnou dne 2. 4. 2003 a žaloba byla u soudu podána 20. 5. 2003, uplatněný nárok tedy není promlčen, neboť byl uplatněn v souladu s čl. I § 70 zákona směnečného a šekového č. 191/1950 Sb. (dále jen „ZSŠ“) v tříleté promlčecí lhůtě. Je nedůvodnou též námitka nepředložení směnky k placení akceptantovi. Žalovaný jako rukojmí je rovněž přímým dlužníkem, neboť rukojemský závazek byl převzat za příjemce – společnost P. E., a. s., přímého dlužníka ze směnky. Proto není nárok ze směnky podmíněn předložením směnky k placení příjemci, ani oznámením, na jehož absenci žalovaný poukazoval.

Žalobkyni nic nebrání, aby se do splnění zajištěného závazku domáhala uspokojení i z ostatních zajišťovacích institutů. Není proto důvodná námitka, že se žalobkyně domáhá zaplacení i jiné směnky zajišťující splnění téhož závazku.

S ohledem na koncentraci námitek dle § 175 odst. 4 o. s. ř. se soud nemohl zabývat tvrzeními žalovaného vznesenými až při jednání, že ve směnce není přesně označen rukojmí a že je ve směnce uvedena neplatná měna.

Soud shledal všechny uplatněné námitky nedůvodnými, proto ponechal směnečný platební rozkaz v platnosti. Rozhodnutí o náhradě nákladů řízení o námitkách bylo odůvodněno ustanovením § 142 odst. 1 o. s. ř. s přihlédnutím k tomu, že žalobce byl v řízení o námitkách úspěšný.

Žalovaný napadl rozsudek včas podaným odvoláním, ve kterém navrhl napadené rozhodnutí změnit a směnečný platební rozkaz zrušit. Odvolání odůvodnil tím, že nedošlo ke sjednání způsobu vyplnění

blankosměnky. Ve smlouvě o zajištění závazku z 1. 4. 1993 bylo sjednáno, že banka je oprávněna realizovat zajišťovací institut podle ujednání ve smlouvě o úvěru a VOP. Smlouva o úvěru pouze odkazuje na VOP a VOP samy neobsahují zmínku o způsobu doplnění lhůty splatnosti. Podle názoru žalovaného nelze ponechat na vůli pouze jedné smluvní strany, aby disponovala obsahem smluvního vztahu. Vystavení blankosměnky nelze vykládat tak, že by se dlužník zavazoval zaplatit kdykoliv v budoucnu jakoukoliv částku doplněnou majitelem směnky. Pojem „splatnost“, použitý ve smlouvě o zajištění závazku, je nutno chápat jako splatnost hlavního zajišťovaného závazku, tj. termín 2. 12. 1996 a dodatkem změněný na 2. 7. 1997.

Z opatrnosti žalovaný uvádí, že podle čl. IV VOP měla banka písemně upozornit na zjištěné nedostatky a oznámit lhůtu pro jejich odstranění. Teprve v případě nesplnění této dodatečně stanovené lhůty pro splacení závazku mohl být věřitel oprávněn blankosměnku vyplnit, žalovaný však i nadále trvá na tom, že z důvodu neurčitosti smlouvy o zajištění závazku nebylo bance uděleno vyplňovací oprávnění.

Jako datum splatnosti na směnce mohlo být uvedeno pouze datum vyhlášení konkursu 28. 6. 1996 na majetek Č. b., a. s., přičemž toto datum splatnosti je promlčené. Žalovaný poukázal na § 14 odst. 1 písm. g) zákona o konkursu a vyrovnání č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZKV“), a dovodil, že pokud se mají ke dni prohlášení konkursu považovat za splatné veškeré pohledávky úpadce, pak mezi ně patří i pohledávky směnečné, a to i pohledávky vzniklé v důsledku pozdějšího vyplnění blankosměnky.

Žalovaný nesouhlasí se závěrem soudu, že nebyl oprávněn namítat nesplnění dohody o vyplnění směnky. Ing. M. N., který podepisoval směnku za rukojmího, je podepsán ve smlouvě o zajištění závazku. Byť tak učinil v rubrice „za klienta“, nejedná se o podpis za společnost P. E., a. s., za kterou jednal Z. J., neboť Ing. N. nebyl jednatelem uvedené společnosti. Podpis Ing. N. jen stvrdil skutečnost, že rukojmí byl seznámen s obsahem smlouvy o zajištění závazku a s podmínkami vyplnění blankosměnky a akceptoval je. Veškeré dokumenty jsou datovány dnem 1. 4. 1993, je zde tudíž i zřejmá časová návaznost. Žalovaný poukazuje též na odbornou literaturu, např. Z. Kovařík: „Směnka a šek v České republice“, 4. vydání, C. H. Beck, Praha 2001, str. 116.

Žalovaný namítal promlčení nároku z vistasměnky pro ten případ, že ve směnce by chyběl údaj splatnosti z důvodu neplatnosti dohody o vyplnění tohoto údaje v blankosměnce. Žalovaný i nadále setrvává na námitce nepřesného označení osob ve směnce, neboť pro směnky platí zásada přísné formálnosti.

Žalobce se k odvolání vyjádřil a navrhl napadený rozsudek potvrdit. Uvedl, že ze smlouvy o zajištění je zřejmé, že se nejedná o vistasměnku. Způsob vyplnění blankosměnky byl sjednán a vyplňovací právo bylo uděleno. Žalobkyně nebyla povinna podle čl. IV VOP upozornit P. E., s. r. o., právního nástupce společnosti P. E., a. s., na zjištěné nedostatky a stanovit mu lhůtu pro splnění zajišťovaného závazku, neboť na majetek P. E., s. r. o., byl prohlášen konkurs a tato společnost by ani nebyla oprávněna po jeho vyhlášení žalobkyni plnit. Právo vyplnit blankosměnku se nepromlčuje a toto právo není pohledávkou, proto se na ně nevztahuje § 14 odst. 1 písm. g) ZKV. Žalobkyně byla oprávněna doplnit do blankosměnky jakékoliv datum následující po prohlášení konkursu na majetek akceptanta směnky. Námitka promlčení směnky je nedůvodná, neboť směnka se promlčuje ve lhůtách uvedených v čl. I § 70 ZSŠ, nikoliv ve lhůtách pro promlčení zajišťovaného závazku. Označení žalované ve směnce je zcela dostačující. Žalobkyně souhlasí s názorem žalovaného, že právní předchůdce žalovaného I., a. s., byl účastníkem smlouvy o zajištění závazku, tudíž mu přísluší námitky z této smlouvy, avšak tyto námitky jsou nedůvodné.

Při odvolacím jednání žalovaný uvedl, že je vyplňovací dohoda neplatná pro neurčitost, neboť není zřejmé, jakým způsobem má být vyplněna lhůta splatnosti směnky. Přihlášením úvěrové pohledávky

do konkursu P. E., s. r. o., by byla naplněna povinnost výzvy dlužníkovi podle čl. IV. VOP.

V r c h n í s o u d v Praze podle § 212 o. s. ř. přezkoumal napadený rozsudek a po provedeném ústním jednání dospěl k závěru, že odvolání není důvodné. Proto rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Z odůvodnění:

Ve smyslu § 205a odst. 1 o. s. ř. se dané odvolací řízení řídí principem neúplné apelace, tj. účastníci nemohou uvádět, s výjimkami v tomto ustanovení uvedenými, nové skutečnosti a navrhopat nové důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně. Navíc s ohledem na zásadu koncentrace řízení vyjádřenou v § 175 odst. 4 o. s. ř., která platí ve smyslu § 211 o. s. ř. i pro odvolací řízení, se odvolací soud může zabývat výlučně námitkami proti směnečnému platebnímu rozkazu vznesenými v zákonné třídenní lhůtě, a nikoliv dodatečným tvrzením žalovaného, že údaj splatnosti ve vyplňovací dohodě je neurčitý.

Žalovaný, který je rukojmím za akceptanta směnky cizí, v námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu uvedl:

1) Žalobkyně vyplnila do blankosměnky směnečný peníz a údaj splatnosti. Na směnce je uvedeno, že vyplňovací právo je stanoveno ve smlouvě reg. č. 45/93. Na čl. IV smlouvy a na VOP odkazuje i Smlouva o zajištění závazku klienta, která byla se směnkou podepsána rovněž 1. 4. 1993. Čl. IV VOP stanoví, že v případě neplnění podmínek smlouvy upozorní banka na zjištěné nedostatky a oznámí lhůtu pro jejich odstranění, po jejímž marném uplynutí může přistoupit k realizaci zajišťovacích institutů dle smlouvy o úvěru. Poskytnutý úvěr byl splatný dne 2. 7. 1997, avšak na majitele směnky Č. b. byl prohlášen konkurs 28. 6. 1996, proto tohoto dne se podle § 14 odst. 1 písm. g) ZKV stala splatnou i pohledávka žalobkyně vůči P. E. Od uvedeného dne měla žalobkyně vyzvat P. E., a. s., a pak jejího právního nástupce P. E., s. r. o., podle čl. IV VOP k plnění dluhu ve lhůtě stanovené žalobkyní, avšak neučinila tak. Na P. E., s. r. o., byl dne 9. 6. 1999 prohlášen konkurs. Žalobkyně neuplatnila svou pohledávku v konkursu. Kauzální pohledávka žalobkyně je promlčena. Je promlčeno též směnečné právo žalobkyně, neboť od prohlášení konkursu dle 28. 6. 1996 počala běžet čtyřletá promlčení lhůta práva na vyplnění směnky podle § 391 a § 397 obch. zák. Žalobkyně se vyplněním údaje splatnosti 2. 4. 2003 dopustila obcházení zákona, tudíž se jedná o absolutně neplatný úkon. Žalobkyně neměla právo vyplnit do blankosměnky částku 2 986 539,18 Kč s uvedeným datem splatnosti, neboť nedodržela dohodnuté podmínky, za nichž byla oprávněna vyplnit blankosměnku – nevyzvala P. E., a. s., ke splnění závazku.

2) V daném případě se jednalo o vistasměnku, pro kterou platí promlčecí lhůta podle § 34, § 70 a § 77 odst. 1 ZSŠ, tudíž i z tohoto důvodu došlo k promlčení směnečných práv.

3) Ve smlouvě o zajištění závazku není žádný konkrétní údaj o splatnosti, nelze proto dovodit, že by bylo zcela na vůli věřitele, který den splatnosti doplní do blankosměnky. Pojmem „splatnost“ pak mohla být myšlena pouze splatnost obligačního závazku, tudíž věřitel byl oprávněn do směnky doplnit pouze datum 28. 6. 1996. Od tohoto dne počala běžet tříletá promlčecí lhůta podle § 70 ZSŠ, tudíž i z tohoto důvodu je směnečný nárok promlčen.

4) Směnka nebyla akceptantovi předložena k placení.

5) Žalobkyně nenotifikovala žalovaného, přičemž vyjasněním právních stanovisek bylo možné předejít zbytečným nákladům soudního řízení.

6) Ve směnce je uveden nesprávný název majitele i směnečníka (u obou je místo „akciová společnost“ uvedeno pouze „a. s.“).

7) Žalobkyně podala též žalobu o zaplacení jiné směnky na stejnou částku s odkazem na předmětnou úvěrovou smlouvu proti členům představenstva P. E., a. s., kteří též avalovali blankosměnku. Žalobkyně porušila smlouvu o zajištění závazku klienta i zákon, pokud vymáhá dlužnou část obligačního závazku dvakrát.

Odvolací soud se nejdříve zabýval první námitkou žalovaného. V rámci této námítky dospěl soud prvního stupně k závěru, že právnímu předchůdci žalovaného jako rukojmímu nepřísluší námitka z neplnění dohody o vyplnění blankosměnky, neboť není v této dohodě podepsán. Odvolací soud se s tímto závěrem neztotožnil.

Podle Čl. I § 10 ZSŠ, nebyla-li směnka, která byla při vydání neúplná, vyplněna tak, jak bylo ujednáno, nemůže se namítat majiteli směnky, že tato ujednání nebyla dodržena, ledaže majitel nabyl směnky ve zlé víře, anebo se při nabývání směnky provinil hrubou nedbalostí.

Dohoda o vyplnění blankosměnky byla obsažena ve „Smlouvě o zajištění závazku klienta“ z 1. 4. 1993 (dále jen „Smlouva“), přičemž ve Smlouvě byla zahrnuta též tzv. směnečná dohoda, ve které byl stanoven účel vystavení a podepsání směnky. Původní žalovaný není ve Smlouvě uveden jako strana této Smlouvy, ale tato skutečnost sama o sobě nestačí pro závěr, že tuto Smlouvu neakceptoval. Tím, že právní předchůdce žalovaného předepsal v pozici rukojmího blankosměnku, přijal za vlastní též obsah vyplňovací dohody, neboť byl srozuměn s tím, že blankosměnka bude dle dohodnutých podmínek doplněna. Při podpisu blankosměnky I., a. s., věděla, že chybějící údaje ve směnce budou doplněny dohodnutým způsobem, a tím, že směnku podepsala, akceptovala též podmínky jejího vyplnění. Totéž platí i pro remitenta směnky – pokud remitent předložil blankosměnku k avalování právnímu předchůdci žalovaného, pak musel být srozuměn s tím, že za předpokladu, že neuzavřel jinou vyplňovací dohodu s rukojmím, platí tatáž vyplňovací dohoda i pro rukojmího. Z těchto důvodů právnímu předchůdci žalovaného přísluší námitka nesprávného vyplnění blankosměnky podle Čl. I § 10 ZSŠ.

V dané věci nebyl mezi účastníky sporným důvod vystavení blankosměnky, kromě toho byl tento důvod prokázán v řízení u soudu prvního stupně Smlouvou v návaznosti na smlouvu o úvěru. Jak soud prvního stupně správně zjistil, předmětná blankosměnka s nevyplněnou směnečnou sumou a s nevyplněným údajem splatnosti zajišťovala splacení pohledávky ze smlouvy o úvěru č. 45/93 z 1. 4. 1993, na základě které poskytla Č. b., a. s., společnosti P. E., a. s., úvěr 8 000 000 Kč. Věřitel Č. b., a. s., byl oprávněn chybějící údaje v blankosměnce doplnit za podmínek stanovených v čl. IV smlouvy o úvěru a VOP. V uvedeném článku smlouvy o úvěru je odkaz na čl. IV. VOP, ve kterém je pro případ neplnění podmínek smlouvy stanovena povinnost banky upozornit klienta písemně na zjištěné nedostatky a stanovit lhůtu pro jejich odstranění. Teprve po marném uplynutí stanovené lhůty může banka požadovat splacení úvěru a realizaci zajištění.

Je možno souhlasit s žalovaným (to ani žalobce nepopírá), že žalobce nepostupoval podle čl. IV VOP. Avšak v dané věci je podstatnou ta skutečnost, že na majetek společnosti P. E., s. r. o., jejímž právním předchůdcem byl P. E., a. s., dlužník ze smlouvy o úvěru, byl dne 9. 6. 1999 prohlášen konkurs.

Po prohlášení konkursu nebylo možné postupovat podle čl. IV VOP, neboť jakékoliv upozornění na nesplacení úvěrových splátek a stanovení lhůty k jejich zaplacení nemohlo být úpadcem splněno. V tomto směru nastává podobná situace, jako je tomu v případě ručení, kdy podle § 306 odst. 1 obch. zák. není potřeba výzvy k plnění vůči dlužníku, je-li nepochybné, že dlužník svůj závazek nesplní zejména při prohlášení konkursu. V důsledku prohlášení konkursu ztratil čl. IV VOP věcný smysl, z toho důvodu byl věřitel oprávněn blankosměnku vyplnit bez toho, že by obligačního dlužníka vyzval k plnění dluhu.

V námitkách nebylo tvrzeno, že by směnka byla vyplněna před dnem 9. 6. 1999, kdy byl prohlášen konkurs na majetek P. E., s. r. o., naopak v námitkách bylo uvedeno, že věřitel v době do 2. 4. 2003 nevyužil svého práva směnku vyplnit. Žalobkyně proto neporušila dohodu o vyplnění blankosměnky, pokud po uvedeném dni vyplnila blankosměnku bez předchozího postupu předvídaného v čl. IV. VOP.

Odvolací soud nemůže hodnotit opožděnou námitku žalovaného, že údaj splatnosti dohodnutý ve vyplňovací dohodě je neurčitý. Toto tvrzení nicméně navazuje na námitky proti směnečnému platebnímu rozkazu uvedené pod bodem 1), ve kterých původní žalovaný uvedl, že žalobce nebyl oprávněn doplnit do blankosměnky jako den splatnosti 2. 4. 2003 z důvodu konkursu na majetek věřitele dne 28. 6. 1996 a také konkursu na majetek obligacího dlužníka dne 9. 6. 1999. Tyto námitky žalovaného jsou nedůvodné.

Nejsou-li v dohodě o vyplnění žádné podmínky pro stanovení údaje splatnosti směnky, přičemž je dostatečně určitým způsobem stanoveno, jaká výše směnečného peníze má být v blankosměnce doplněna, pak je zřejmé, že doba splatnosti směnky nesmí předcházet době splatnosti zajišťovaného závazku. Při splnění této podmínky může věřitel do blankosměnky vyplnit jakékoliv datum splatnosti. Takové ujednání je v případě dohod o vyplnění blankosměnky obvyklé a není žádného důvodu, proč by tato praxe, sledující bezpochyby bezpečnější zajištění věřitelovy pohledávky, měla být v rozporu s dobrými mravy. V dané věci soud z provedeného dokazování zjistil a žalovaný to též potvrdil, že dluh z úvěru byl podle smlouvy splatný dne 2. 7. 1997. Do blankosměnky byla vyplněna splatnost dne 2. 4. 2003, žalobkyně proto v tomto údaji neporušila dohodu o vyplnění blankosměnky.

Podle § 14 odst. 1 písm. g) ZKV prohlášení konkursu má tyto účinky: nesplatné pohledávky úpadce a jeho závazky, které mají být uspokojeny z podstaty, považují se v konkursu za splatné.

Je nesprávný názor žalovaného, že bylo možné doplnit pouze data prohlášení konkursu. Je skutečností, že případná úvěrová pohledávka úpadce vůči dlužníkovi i pohledávka věřitele vůči úpadci se stává splatnou prohlášením konkursu ve smyslu § 14 odst. 1 písm. g) ZKV. Avšak je nutno si uvědomit, že se tak děje pouze v rámci konkursu (viz text ustanovení „... považují se v konkursu za splatné.“) a prohlášení konkursu nemá vliv na výši zajišťovaného dluhu a jeho splatnost podle smlouvy, v rámci které vznikl zajišťovaný dluh, v dané věci smlouvy o úvěru. Nelze proto akceptovat závěr, že ve vztahu k rukojmímu, osobě odlišné od obligacího dlužníka, vznikla bez ohledu na obsah smlouvy o úvěru povinnost vyplnit blankosměnku nejdříve z důvodu konkursu na majetek věřitele a pak z důvodu konkursu na majetek obligacího dlužníka.

Je potřeba vzít v úvahu též okolnost, že nevyplněná blankosměnka není pohledávkou. Blankosměnka není cenným papírem, jedná se pouze o listinu, která před jejím vyplněním není pohledávkou a nelze ji tedy považovat za závazek osob v blankosměnce uvedených. Též z tohoto důvodu nelze akceptovat závěr, že by věřitel mohl z této listiny vyhotovit splatnou pohledávku z důvodu prohlášení konkursu, ať již na majetek blankosměnky, nebo majetek akceptanta blankosměnky a jako takovou ji do konkursu přihlásit.

V rámci první námitky též žalovaný uvedl, že se promlčelo právo majitele blankosměnky na její vyplnění. Tato námitka je nedůvodná, neboť právo na vyplnění blankosměnky se nepromlčuje.

Podle § 100 odst. 1, věty druhé, obč. zák., dovolá-li se dlužník promlčení, nelze promlčené právo věřiteli přiznat. Podle § 391 odst. 1 obch. zák. u práv vymahatelných u soudu začíná běžet promlčecí doba ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno u soudu, nestanoví-li tento zákon něco jiného.

Nepřichází v úvahu aplikace čl. I § 70 ZSŠ, neboť právo vyplnit blankosměnku není směnečným nárokem. Neuplatní se ani § 100 obč. zák., ani § 391 a násl. obch. zák., neboť v této věci je uplatněn nárok na zaplacení směnky, nikoliv nárok z vyplňovací dohody. V daném sporu je předmětem řízení

plnění směnečného dluhu, proto není možné nepřiznat směnečnému věřiteli jeho směnečnou pohledávku, neboť uplatněný směnečný nárok se promlčuje v tříleté lhůtě ode dne splatnosti směny podle Čl. I § 70 odst. 1 ZSŠ bez jakékoliv vazby na promlčecí lhůty v obchodním či občanském zákoníku. Kromě toho nárok věřitele z dohody o vyplnění blankosměny není právem vymahatelným u soudu, proto též z tohoto důvodu se vyplňovací právo nepromlčuje. Právo věřitele na vyplnění blankosměny realizuje věřitel přímo jejím vyplněním. Toto právo je právem akcesorickým k předmětné listině – blankosměnce a je závislé na existenci blankosměny. Pokud existuje blankosměnka, pak musí trvat i právo věřitele na její vyplnění, není-li toto právo jinak smluvně omezeno. Takovým omezením by např. byla dohodnutá lhůta, ve které by bylo možné blankosměnku doplnit. V případě jejího porušení by se ale jednalo o směnku vyplněnou v rozporu s dohodou o jejím vyplnění a ani zde by nepřicházelo v úvahu promlčení nároku.

V druhé námitce vznesl žalovaný námitku promlčení pro případ, že předmětná směnka byla vistasměnkou. Odvolací soud se ztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že předmětná směnka byla původně blankosměnkou s mj. nevyplněným údajem splatnosti, který byl podle dohody o vyplnění doplněn. O vistasměnku se nejednalo, neboť mezi účastníky směnečného vztahu nebylo dohodnuto, že směnka je splatná při předložení. Pokud by byl správný názor, že platební povinnost směnečného dlužníka ze směny není dána v důvodu porušení dohody o vyplnění, nebo dokonce z důvodu neplatnosti této dohody, pak nelze na tuto listinu pohlížet jako na vistasměnku, neboť s tímto úmyslem nebyla tato směnka, původně blankosměnka, vyhotovena.

K třetí námitce se odvolací soud již zčásti vyjádřil při hodnocení námitek uvedených pod bodem 1), když dovodil, že v dané věci byla žalobkyně oprávněna do blankosměny doplnit jakékoliv datum splatnosti za splnění předpokladu, že toto datum nepředcházelo datu splatnosti zajišťovaného dluhu. Uplatněný směnečný nárok není promlčen, neboť jak správně uvedl soud prvního stupně, směnka byla splatná dne 2. 4. 2003 a žaloba byla doručena v rámci běhu tříleté lhůty podle Čl. I § 70 odst. 1 a § 32 odst. 1 ZSŠ.

V rámci čtvrté námítky lze souhlasit s žalovaným, že směnka se s následky uvedenými v Čl. I § 53 odst. 1 ZSŠ předkládá k placení příjemci směny cizí. Je nutno souhlasit též se závěrem soudu prvního stupně, že i v případě, že by směnka nebyla předložena k placení příjemci, byl by žalovaný povinen směnku zaplatit – žalovaný je rukojmím za příjemce, je proto ve smyslu Čl. I § 32 odst. 1 ZSŠ zavázán stejně jako příjemce, který je jako přímý dlužník podle Čl. I § 53 odst. 1 ZSŠ povinen směnku zaplatit, i kdyby žalobkyně skutečně zmeškala lhůtu k předložení směny k placení.

Ke čtvrté námitce je nutno dodat, že směnka je upomínacím cenným papírem, proto chce-li majitel směny dosáhnout zaplacení směny, musí směnku předložit k placení osobě směnečně zavázané. Tato prezentace směny, za kterou je nutno považovat i doručení směnečné žaloby žalovanému, má pouze povahu upomínacího úkonu. Soudní praxe přijala závěr, že doručení žaloby žalovanému má účinky prezentace směny v případě, nebyla-li směnka předložena k placení. Původní žalovaný nezaplatil směnku ve lhůtě pro podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu a zároveň nenamítl tuto skutečnost v námitkách, proto žalobci zůstává zachován i nárok na zaplacení 6% úroku ode dne splatnosti.

Pátá námitka je nedůvodná, neboť žádný právní předpis neukládá majiteli směny před podáním žaloby vést se směnečným dlužníkem jednání za účelem zaplacení směnečného dluhu.

V rámci šesté námítky lze souhlasit s žalovaným, že směnka je z důvodu směnečné přísnosti dosti formální cenný papír, avšak smyslem této formálnosti je zabezpečení naprosté zřejmosti a určitosti, co se týče obsahu směny. V dané věci jsou osoby jak majitele směny (původně Č. b., a. s.), tak i směnečníka (P. E., a. s.) označeny zcela určitě svou firmou a sídlem. Na určitosti identifikace uvedených osob nic nemění skutečnost, že jejich právní forma je označena zkratkou „a. s.“, byť ve

výpisu z obchodního rejstříku jejich obchodní firma obsahuje označení „akciová společnost“. Tato zkratka nezpůsobuje neurčitost označených osob, ani nehrozí jejich záměna, z toho důvodu je i šestá námitka nedůvodná.

Sedmou námitku shledal odvolací soud též nedůvodnou. Nejedná se o porušení zákona, pokud má věřitel více zajištění své pohledávky, a taková překážka nebyla dohodnuta ani ve Smlouvě. Neodpovídá skutečnosti tvrzení žalovaného, že žalobkyně vymáhá část obligačního závazku dvakrát, pokud se domáhá plnění ze dvou směnek, které zajišťují splnění téhož obligačního závazku. Bude-li obligační závazek nebo též některý ze směnečných závazků splněn, ubrání se dlužník povinnosti zaplatit zbývající směnku, a to i v případném výkonu rozhodnutí.

Odvolací soud dospěl k závěru, že soud prvního stupně po právu ponechal v platnosti směnečný platební rozkaz a správně též rozhodl o náhradě nákladů řízení o námitkách dle § 142 odst. 1 a § 137 odst. 1 o. s. ř. ve prospěch žalobce, jehož náklady v námitkovém řízení spočívaly v hotových výdajích jeho právního zástupce v rozsahu 2 paušálních úhrad výdajů po 75 Kč (vyjádření k námitkám a účast na jednání), dle § 13 odst. 3 zákona č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Odvolací soud proto napadený rozsudek podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil.